

Tahat šero

Jan Jindřich Karásek (1. místo ve II. kategorii)

Za oknem se stmívá a ty pozoruješ, jak z místnosti mizí světlo a celá se naplňuje neurčitým stínem. Máš pocit, jako by se ti na ruce lepila smůla. Vidíš svou tvář ve skle okenice a připadáš sám sobě unavený. Pootevřeš okno a z něj se začne ozývat práce dělníků. Rotace míchačky, povolávání, údery krumpáče do pevné hmoty a motor stroje. Vzpomínáš, jak sis vždycky říkal, že bys jejich práci nikdy dělat nemohl a jak jsi byl hrdý na to, že se živiš hlavou a teď jim závidíš. Ten jasně daný úděl. Pravidelný průběh každého z dnů, které se bez povšimnutí rozdílu, opakují. To, že umí konkrétní činnost. Žijí s tou jistotou vlastní hodnoty. Ty sis vždycky myslel, že jsi autor. Že z tebe padají slova tak silná, že budou měnit světy okolo tebe a teď pozoruješ svůj unavený odraz a zpochybňuješ každou svou větu.

Už přichází. Ona. Dotýká se tvého ramena a podává ti sklenici vody. Ptá se tě, jak se máš a ty jednoslovně odpovíš s myšlenkou, že by sis odpověď na tu magickou otázku sám přál vědět. Naplňuje tě pochybnost. Když by pochybnost byla mořem, byl bys kapitánem ponorky, která by se do něj nořila čím dál hloub. A s úbytkem světla bys ji nacházel čím dál tím víc. Zdála by se ti čím dál víc reálná. Čím víc tě kobaltová modrá obklopovala, tím víc jsi věřil ve skutečnost předobrazu té pochybnosti. A až by se ponorka dotkla písečného dna a okolí by se celé rozčeřilo malými zrnky, byla by všude. Vzpomínal bys na krásu před ponorem. Už se nepohnete. Dno světa je temné a svět je vzhůru nohama.

Leží na gauči a pozoruje mihotající obrázky televizoru. Na jejím těle jsou střídavě stíny a světla z přístroje naproti ní. V televizi umírají. Dalších sto anonymních obličejů zbavených života v bahně. Raději zase znova zprávy o královně Alžbětě. O ztracené kočce nalezené na stromě. A hned ve vedlejším bloku denně informace o hromadných vraždách a pumových bombách v zemích, o nichž jsi nikdy neslyšel. Bezmoc. Je ti televizí oznámeno, že několik stovek kilometrů od tebe umírají lidi po desítkách, ale jak tomu zamezit neví nikdo. Informační zahlcení bez šance na řešení. Hledáš pevný bod, o který by ses zachytil před pádem, ale žádný není. Ztráta rovnováhy. Pád. Rána. Ležíš. Pohled očí. Běží k tobě.

Když ti bylo devět let, rád jsi utíkal. Pro ten pocit, že někomu scházíš. Ty jsi mezitím někde v klidu seděl a čekal, dokud tě rodiče nenajdou a s pláčem na rukou vynesou do bezpečného místa. Domů. Ve dvanácti letech jsi ukradl death metalovou vinylovou desku, protože obal vypadal tak zajímavě. Uřvanou hudbou o tom těžkém boji se svým nechápajícím okolím jsi

navždy umlčel svoje nejisté, stydlivé já. Když se tě pak ptali, proč jsi to udělal, když jsi na ni dostal od rodičů peníze, odpověděl jsi, že ti to poradil metalový satan.

Rodiče ti darovali kytaru a ty jsi začal denně trénovat. Zpočátku ti to tak moc nešlo. Stlačovat malými nemotornými prsty struny tak, aby z nich vycházely tóny. Uši rodičů byly za tu dobu natrápeny dost.

Po nějaké době jsi došel k prvním dobře odehraným akordům. K jejich střídání. K prvním skladbám. S kamarády jsi založil kapelu. Nosili jste kožené bundy a vysoké boty. Složili jste anarchii do tří akordů a nepřestávajícího mlácení do bicí a ty jsi začal psát svoje první texty. Jejich témata se opakovala. Smrt, osamění, satan, rvaní, zlomená srdce a neutuchající krása černé barvy a ostny posetých náramků. Bavilo tě skládat slova za sebe s vědomím, že s nimi vystoupíš mezi lidi. A ta slova je ovlivní. To tě vždycky fascinovalo. Že to slova dokáží. Pohnout s lidmi. Kam záleží na tom, jak jsou použita. Dokáží člověka roztančit i rozplakat. Umí ho zastavit i rozpohybovat.

Kapela se rozpadla, protože někdo z vás měl pocit, že už děláte moc měkkou hudbu, nebo jsi možná praštil bubeníka černým opaskem po jeho havraní hřívě, dneska už si nejsi jistý. Ale tehdy jsi začal psát. Bylo toho tolik, o čem jsi potřeboval vypovídat hubenými prsty. Sladkobolné příběhy o láskách, které jsi nikdy neprožil a brutální popisy demonstrací, kterých ses teprve účastnit měl. O ženách jsi psal možná proto, že na čistě chlapecké škole jsi nikdy žádnou neviděl. A poslouchání smutných kapel v tobě tu touhu po tom prožít tu osudovou lásku jenom podporovalo. O revoluci proti systému jsi psal proto, že se opravdu tehdy chystala. Byl jsi u toho, když k ní došlo. Samet, pravda a láska. Byl jsi naplněný vnitřním neklidem a neklid bylo i tvé okolí. Chystaly se změny a ty jsi chtěl být u toho. Věřil jsi ve své psaní. Měl jsi cíle.

Podívej se na sebe dnes. Dvě vydané knihy a už roky jsi nic nenapsal. Ty hrdino. Chtěl jsi slovy měnit svět. Ten nový, porevolučně otevřený svět. Věděl jsi, že toho v sobě máš tolik, co by mohlo udělat změnu. Ale zjistil jsi, že svět se nemění slovy. Že změny probíhají někde na tajném setkání lidí v oblecích, kteří rozhodují o otázkách, kterým nikdy neporozumíš. Na obrazovkách počítače sleduješ fotografie lidí, kteří bývali tvými přáteli, a nic k nim necítíš krom toho, že si vzájemně vztahujete ruky do svého soukromí. Iluze spojení v tobě tvoří uvědomělé osamění. Víš, že už bylo všechno napsáno. A tak mistrovsky. Už nevíš, jak nalézt mezi těmi stovkami děl mezeru, kterou bys naplnil svým příběhem.

Dívá se na tebe a ty v ní vidíš to zklamání. To je jediné, co v těch očích je a ty nevíš, co s tím. Trhá ti to srdce a levé rameno stranou. Pořád je tak krásná. Bledě bílá se světlými vlasy a s trochu unavenýma očima, ale je v nich pořád ta záhada, kterou jsi zatím stále neodhalil. Chtěl jsi. Proto je tu teď s tebou.

Směje se tvé nešikovnosti, když jsi před chvílí spadl, i když jsi jen stál a díval ses na televizi. Na televizi a na ni. Bereš ji za ruku a říkáš jí, že se půjdete projít. Půjdete na večeři. Do asijské restaurace. Tam to má ráda. Nejlepší možná reprezentace toho, co přináší globalizace. Směje se té narážce a říká, že půjdete.

„Jaký jsi měla den?“ říkáš a díváš se do země.

„Jako každý jiný. Co ty?“ odpoví a ty se jí ptáš znovu, protože dnes opravdu chceš slyšet o jejím dni.

„Copak tě to neštve? Jak se všichni ptáme jeden druhého na náladu, ale k odpovědím přistupujem tak, že dopředu víme, že to toho druhého nezajímá. Děkuju za optání. Ta věta bude jednou záhubou civilizace,“ řekneš s humorem, ale ve skutečnosti to myslíš vážně. A ona se směje.

„Rozhodl ses, že mě dneska provedeš kurzem lidové filozofie na současné otázky existence?“

„Ne, Schopenhauera ti zahraju při příští večeři.“

„Nevím, jestli bych zvládla ten šovinismus, kterého je v jeho spisech plno.“

„Abych se přiznal, tak jsem ho nikdy nečetl, ale napadl mě jako první filozof,“ proneseš s úsměvem.

„To je zvláštní. Většinu lidí napadne Nietzsche.“

„To bude tím monumentálním knírem,“ odpovíš a ona se směje, ale pak se na tebe vážně dívá.

„Nebo jsi ho ve skutečnosti četl, ale je to pro tebe moc osobní, abys o tom teď mluvil.“

„Věř mi, že pro většinu normálních lidí nejsou žádné filozofické spisy osobní.“

„To bude asi proto, že většina lidí nejsou psychopati.“

„Tak vidíš. Já taky ne.“

„A kým jsi, když už tak dlouho nepíšeš?“

„Hledám námět,“ začneš a sám víš, že to nezní moc přesvědčivě. „Moje téma už odešlo. Spousta lidí v sobě má jednu knihu a tím to hasne. Už v sobě nic dalšího nenajdou.“

„Tak hledej jinde než v sobě,“ odpoví rychle. „Pamatuju si, jak jsi ke mně chodil každý druhý den s novými stránkami a chtěl jsi, abych si je hned přečetla.“

„To už je dávno,“ odpovíš a díváš se na okolo probíhajícího kluka se psem na vodítku. Retrívř s vrtícím ocasem nekonečného psiho štěstí. A vzápětí proběhne skoro stejně stará holka se sluchátky v uších a vedle ní hladkosrstý jezevčík. Ne nepodobný tomu, kterého měl tvůj dědeček. Neviděl jsi ho už roky. Brával tě do lesa. Vylezli jste spolu na myslivecký posed a celé hodiny jste pozorovali přírodu. Dokud nepřišlo zvíře. Čekaná. Dědeček byl myslivec. Zvířata krmil, stopoval a občas nějaké střílil. Tehdy jsi nevěděl, že tím reguloval život zvěřiny, ale nějak jsi věřil, že to, co dělá, je správné. Že takhle funguje svět. To je jeho přirozená rovnováha a tvůj prarodič je toho všeho součástí, za kterou ho obdivuješ. A ty jsi patřil k němu. Ten pocit náležitosti ti chybí. A důvěra ve správnost věcí. Přišel jsi o kompas. Ztratil se. Prarodiče jsi neviděl roky. Sedává dědeček ještě pořád na čekané?

„Co se vlastně od té doby změnilo, hmm? Co se stalo s tím vlasatým klukem, co mi dekádu nazpět četl kusy svojí první novely a myslel si, že změní svět?“

„Stalo se to, že svět nezměnila. A já přišel o nepřátele. Tehdy jsem psal proti režimu. Tehdy jsem měl jasný cíl a můj život byl utlačovaný z konkrétních důvodů, které měly definovatelný tvar. Byla to vláda, která měla jméno.“

„A teď?“

„Svět je teď úplně jiný. Nepřístupný. A nikdo, myslím, tak nějak nevíme, z jakého důvodu.“

„Takže hledáš nepřítel v sobě. Ve vlastní lenosti pohnout se z místa,“ řekla a dívala se do prázdna. Chvíli jste spolu mlčeli a šli dál. Okolo projížděla auta. Některá troubila. Všechna svítla. A ty světla se mihotavě odrážely v podchodu, kterým jste spolu procházeli.

„Není to lenost. Je to spíš takový zvláštní tlak. Jako by se s otevřením hranic toho nabízelo tolik. Oproti mým rodičům najednou můžu projet svět a něco s ním provést. Tlak svobody. Ty můžeš. Můžeš cestovat. Svobodně se vyjadřovat. Dělej něco, když se ti ten svět otevřel. Ale ta vidina je vlastně svou otevřeností děsivá. Nevím, kde a jak začít a co vlastně chtít,“ začal jsi a přemýšlíš, jak jí to správně vysvětlit tak, abys o ni nepřišel. Aby si nemyslela, že už jsi ztracený.

„Jo, dnešní svět je neproniknutelný. Plný zpráv o válkách a vraždách, s kterým nic neuděláš, ale máme víru, kterou vkládáme do organizací a do politiků s termíny, jejichž významy se nám sdělují ve škole, neb tak dnes funguje pomoc. Na úrovni, která je natolik složitá, že ji nikomu nevysvětlíš. Bezmoc a loutkové figurky v oblecích, to je 21. století,“ dokončuje svou úvahu. Vedle vás se v dlouhém podchodu za střídavých projíždějících světlometů aut mihaly graffiti na zdech.

„Kmenové jeskynní malby dneška, co?“ říkáš a ukazuješ na jednu z nich.

„Vždycky mě zajímalo, co ty tři písmenka znamenají.“

„Jsou to podpisy, láska. Jenom podpisy.“

„To vím, ale něco přece znamenat musejí. Ten člověk si je vybral, aby ho tu reprezentovala.“

„Nejsem si jistý, jestli nad tím každý sprejer přemýšlí tak hloubavě jako ty,“ zasmál ses a ona se dál dívala na autogramy nastříkané v rozevlátých písmech.

„Co bys dělal, když by tohle byl tvůj poslední večer na zemi?“

„To je dost složitá otázka na jednu klidnou cestu do restaurace,“ odvětiš s nadějí, že tím tu debatu ukončíš, aby ses zas mohl věnovat svým vnitřním světům.

„Já vím. Ale zajímá mě. Mám už v hlavě nějaké představy, ale třeba mě překvapíš.“

„Jaké představy? Zahrnují mě, tebe, mísu špaget a jednu dlouhou noc strávenou v hotelu?“ zeptáš se ironicky.

„Spíš tebe, několik desítek stránek a všechny ty myšlenky, které se ti honí hlavou.“

„Určitě bych nepsal. To ti můžu zaručit. A přestal bych taky hned teď mluvit o svém psaní.“

„Proč?“

„Ze stejného důvodu jako nemluvíme o tvém malování. Protože si oba uvědomujeme, že jakkoli bychom si přáli vědět, co děláme, tak to nevíme. A když nevíme, kam tím směřujeme, tak je hrozně těžké věřit v to, že to vůbec má nějaký význam,“ začneš a vidíš v jejich očích ten smutek, kterého se tak bojíš.

Chvíli mlčíte, zatímco jdete spolu. Skoro se dotkneš její ruky. S měsícem, který nad vámi svítí, se bojíš kýče. Zapomínáš, že nejsi součástí popisu nějaké knihy, ale reálným člověkem, který se kýče bát nemusí. Ukazuje ti prstem na billboard lákající na cestu do Itálie, kam jste spolu chtěli jet a ty myslíš na pláž. Ona a ty. Možná by to byla spása.

Přijde ti zvláštní věřit v to, že na jiném místě by všechno bylo jinak, když tam, kam člověk jde, bere sám sebe s sebou. Přemítáš, jak je víra v něco takového vlastně možná. Jako dva proudy řek byste se na jednom místě míjeli. Ale v dalším místě, o tisíce kilometrů dál, byste se spojili a díky jiným přírodním podmínkám byli najednou součástí jeden druhého.

„Tak jsme tady,“ řekneš a díváš se jí do těch starověkých očí a najednou okolo nich vidíš vrásky úsměvu. „Jsem rád, že ti asijské jídlo vždycky tak spraví náladu,“ vypadne z tebe. Vcházíte dovnitř, zatímco pozorujete žlutý neon zářící nad dveřmi. Čínský symbol, ale ani jeden z vás by nepoznal, když by to byla třeba jen nějaká čmáranice.

„Myslíš, že rybičky se cítí klidnější s vědomím, že je pozorujeme?“ zeptá se tě zničehonic při vybírání jídla. „S tím, že vidíme každý jejich pohyb, který udělají, a obdivujeme každou jejich snahu o jakoukoli sebehoupější činnost,“ upřesní, zatímco si prohlíží jídelní lístek. Pak se podívá přímo na tebe. „Já myslím, že ano. Já si myslím, že když by rybičky byly schopné žít s nějakým vědomím, tak zrovna tohle by je uklidňovalo. Víím, že alespoň mě by to uklidňovalo. Když bych věděl, že nade mnou je někdo, koho zajímám a pro koho jsem důležitá.“

„Když o tom tak mluvíš, lidé by byli hrozně roztomilé rybičky. Na rozloučenou se líbají na tváře a na přivítanou si podávají ruce. Ve volném čase hrají na kusy dřeva, které si sami sestrojili a zpívají si o svém srdci. Malují na plátna výjevy, co jim poletují jejich hlavičkami a stavějí si domečky. Když jsou smutní, z očí jim padá slaná voda jako z moře a jako důkaz své náklonosti si předávají květiny, které si pěstují na zahrádkách.“

„Teď jsi právě popsal celé lidstvo jako idealistickou šmoulí vesnici, ale je to hezká představa,“ odpoví ti s ironií sobě vlastní, zatímco si objednává nudle s jarními rolkami.

„Když opomeneš všechny ty války, jaderné zbraně, genocidy, korupci v politice, krádeže a jaderné katastrofy posledního století, tak jsem to v podstatě vystihl,“ dodáš s úsměvem na tváři, když vracíš lístek do rukou číšníka.

„To je hodně velké opomenutí, ale chápu, že zrovna tady ve středu Asie se ti po Evropské domově takhle zkresleně stýská,“ řekne a oba se zasmějete.

„Pamatuješ, jak jsme tehdy seděli u tebe v okně, kouřili jsme tvoje deset let staré cigarety a říkali jsme si, jak který mrak vypadá?“

„Ty jsi všude viděl koně.“

„A ty zase kočky. A já tehdy zjistil, kolik koček jsi vlastně za celý svůj život měla a zděsil jsem se, kolik ti jich pod tvým dohledem zmizelo.“

„Jo, obviňoval jsi mě z toho, že je někam chodím vraždit,“ zasmála se.

„Přitom bys nikdy zvířeti ani chlup nevytrhla, jak se o ně bojíš,“ ujišťuješ ji, jak ji už teď dobře znáš. „Ale bavilo mě, jak tě to štvalo.“

„A jak to taky dopadlo.“

„Jo, nakonec jsi z toho okna vypadla,“ řekneš se smíchem. A protože tu historku už oba znáte, ani jeden z vás se nad tím šokujícím vyvrcholením nepozastavujete. „Pak jsem tě vezl do nemocnice v tom malém autě a ty jsi nadávala na všechny totalitní režimy světa a vinila jsi ze svojí zlomeniny všechny fašisty.“

„Jo, moje vzdorná léta. Za vším jsem viděla důvod k revoltě proti světu.“

„Myslím, že to bylo tehdy v autě, kdy jsem si sám sobě říkal, že tě chci vídat každý den.“

„Vážně?“ podivila se a dívala se přímo na tebe s takovým podivným výrazem pochybnosti.

„Tak to jsi dost narušené individuum, jestli tě tehdy lákala tak labilní holka.“

„Přesně to mě tehdy lákalo.“

„Já vím,“ řekne a usměje se na tebe. Před tebe přistane talíř plný horkých nudlí a jejich vůně naplňuje tvůj nos stejně tak, jako východní perokresby na zdech fascinují tvoje oči. Vkládáš si do úst kusy toho žhavého pokrmu a luštíš, co za výjev se schovává za tím spletením čar a linií, co visí naproti tobě. Přímo za jejím levým ramenem. A myslíš na to, co to vlastně všechno pro ni znamená. Ten prostor, co mezi sebou sdílíte. Víš, že je to ta poslední věc, v kterou věříš. Víru v Boha jsi nikdy neměl, i když jsi to zkoušel, a šplhání po tom pomyslném kariérním žebříku, který nikdy nekončí, tě nikdy nezajímalo. Všechnu svoji víru v něco nadpřirozeného jsi vložil do intimity. Do důvěry. Do toho malého prostoru mezi dvěma lidmi, kteří se vzájemně svými dlaněmi vytahují vzhůru.

A ty to víš. Víš, že po dnešku možná navždycky zmizí. Objeví v tobě ten beznadějný případ, kterým jsi vždycky byl. Zjistí, že už nedokážeš čelit každodenní realitě výběrů z bankomatu, osmihodinových pracovních směn a nutných hovorů s lidmi, kteří tě nezajímají. Pravdou je, že se cítíš zbaběle i osvobozeně zároveň. Nedokážeš se odpoutat od zpochybňování všeho, co je na světě dané, a tak jen vše zpochybňuješ. Bojíš se. Tví rodiče to nezvládli. Její rodiče to nezvládli. Udržet si tu vzájemnou důvěru ve čtyřech unavených rukou tak, aby nepadla. To je poslední věc, v kterou věříš. Ty a ona. Pustil bys ji, když by chtěla jít?

„Měl bys zase psát. A tentokrát se nesnažit tolik zavděčit čtenářům. Napsat si něco osobního. Jen pro sebe, ale vydat to. S pozměněnými jmény,“ říká, když vycházíte z restaurace.

„Možná.“

„Já to myslím vážně.“

„Víš, ono to není jen tak, nesnažit se nikomu zavděčit. Všichni si přejeme kašlat na veřejné mínění, ale stejně v každém obličejí hledáme uznání našeho práva na existenci.“

„Možná bys to uznání neměl hledat v každém obličejí, ale jen v těch blízkých,“ vypadne z ní po pár minutách ticha, co jste spolu sdíleli.

„Copak všechno, co děláme, není pro obdiv a lásku druhých? Já si třeba myslím, že spousta umění je prostě jen pokus o to, aby tě někdo miloval. Konkrétně my, spisovatelé, jsme v tom přeborníci. Z vlastní nejistoty o to, jestli si lásku vůbec zasloužíme, píšeme, aby nás daná měla ráda, protože nevěříme, že bychom jinak za něco stáli. Jsme tak malí, že potřebujeme

psací stroje, aby nás viděla," řekneš, zatímco se z benzinky vedle vás ozývá brzdění auta a napouštění nádrže. Zelené světlo z loga vás oba ozařuje a ty se jí díváš do tváře, která je nasvícená tím zeleným neonem.

„Slibuju, že jednoho dne zase budu vtipný. A budu schopný vyjmenovat všechny důvody, proč stojí za to vstát z postele," řekneš nakonec, a když vidíš úsměv na jejím obličejí, zaraduješ se. Ale ne! Zase jí z tváře mizí a dívá se do země a ty už vidíš její kroky do neznáma, někam, kde existuje radost ze života. Pryč od tebe.

„Čeho se bojíš ty?" zeptáš se, abys ji rozptýlil.

„Stárnutí, konečnosti, osamění, nepochopení. Vlastně asi úplně standardních lidských věcí.“

„To je třeba strach z pavouků. Ne z osamění.“

„Nemusíš mi říkat, že jsem jedinečná.“

„Ale já chci.“

„Je v tom nějaký rozdíl?"

„Je. Že v to věřím," řekneš a přemýšlíš, jak se vlastně dá věřit v to, že na celé planetě Zemi obývané sedmi miliardami lidí je jeden člověk zcela unikátní, ale je ti to vlastně jedno. Z tvého pohledu to tak je, a i když před ní schováváš každou hloupou báseň, kterou o ní napíšeš, nejen proto, že nevěříš v jejich kvality, teď bys jí na koleni jednu napsal.

„Víš, neměl bys být tak nejistý. Měl by ses držet... Chtěla bych s tebou zůstat, ale," začne a ty už tušíš, kam to dál bude směřovat, když v tu najednou vedle tebe vykřikne a společně běžíte k vysokému železničnímu mostu nad silnicí, kde na zábradlí stojí muž.

„Proboha, stůjte tam, kde stojíte," zformuje rychle svou větu ověřenou absolutním rýmem.

„Kam bych se hýbal? Není kam dál se posouvat. Jen se zastavit," řekne klidným hlasem muž.

„Můžeme vám nějak pomoci?" zeptáš se nervózně a srdce ti tluče jako o život.

„Můžete pomoci sobě. Skočte se mnou. Ušetřete se hledání čehokoli hodnotného, když po tom se v tomhle světě jen šlape," odpoví a dál vyrovnaně pozoruje silnici.

„Vždyť je toho tolik, pro co stojí za to žít!" zařve vedle tebe ona a ty s ní chceš tak moc souhlasit, ale nejsi si jistý, jak to tvrzení potvrdit.

„Myslíš pro vlastní vládu, u které si musíš číst zahraniční noviny, abys vůbec pochopila domácí politiku? Myslíš pro apatický dav na ulici, jehož největší starost je, kdy se dostanou domů ze své unavující práce bez toho, aby museli s kýmkoli mluvit? Myslíš pro falešné hodnoty, na kterých jsme si postavili celou společnost, protože nevíme, v co vlastně můžeme věřit, tak si ty významy najdeme sami v uměle vybudovaném konzumním systému?" ptá se

dle tebe trefně on a vidíš, že si i po tak intenzivním proslovu popravuje svou úzkou černou kravatu. Nehodlá odejít z tohoto světa neupraven.

„A co ti tu dělalo radost dřív? Třeba se k tomu můžeš vrátit?“ zeptá se ho po chvíli ona trochu naivně.

„Dobry čaj, odcizenost televize, nepochopitelnost moderního umění, billboardy u silnice, mlha, přeplněné ulice a jeden obraz zasněžené krajinky, co jsem měl nad postelí.“

„Tak můžete začít malovat. Dělat si vlastní krajinky.“

„To jsem nemyslel úplně vážně. Chci jen skočit.“

„Řekni mu něco, proboha!“ obrátí se nakonec na tebe ona s uplakaným obličejem a to je prosba, která do tvého hrudníku vysílá silné údery úzkosti. Musíš mu pomoci. Pro ni.

„Souhlasím skoro se vším, co jsi řekl,“ začneš a ona se na tebe zděšeně dívá. „Ale jediný způsob, jak se s tím vyrovnat, je snažit se poznat sám sebe. Nějak s tím okolím bojovat. Snažit se držet se pohromadě, zatímco se rozpadáš. A jediný způsob, jak poznat sám sebe, jak se udržet nad zemí, je poznat úplně někoho jiného. Jestli se ti to ještě nepovedlo, nemůžeš skočit. Prostě ne,“ řekneš a trochu se obáváš, aby to neznělo jako výhrůžka. Aby se nelekl a neskočil hned.

Stojíš tam ty a vedle tebe její utrápená hlava a naproti muž, kterého jsi nikdy předtím neviděl, ale máš s ním tolik společného. Vyprávíš mu. O všem, co zachraňuje tebe, když nemůžeš usnout. Čím víc mu sděluješ, jak věříš v jedinou hodnotu, ve vzájemnost, tím víc se v tom nejistém postavení upevňuješ. Přijde ti, že to nemůže být náhoda, že tu ten muž je. Měl tu vždycky být. Svět má jen omezenou kapacitu překvapení. Měl tu být, aby sis mohl ty sám uvědomit, jak zranitelní všichni lidé jsou. Abys zjistil, že tebe pořád k životu něco táhne. Někdo. Táhne tě dál. Pryč od šera. A ty nevíš, jestli ho udržíš naživu. A nevíš, jak dlouho tobě samotnému ta víra v to, co říkáš, vydrží. Ale teď tu je.

A to stačí.